Parlament Europejski
2024-2029

TEKSTY PRZYJĘTE

P10_TA(2026)0216

Sprawozdanie Komisji dotyczące Czarnogóry – 2025 r.

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 czerwca 2026 r. w sprawie sprawozdania Komisji dotyczącego Czarnogóry – 2025 r. (2025/2253(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Układ o stabilizacji i stowarzyszeniu między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Czarnogóry, z drugiej strony[1], który wszedł w życie 1 maja 2010 r.,

– uwzględniając wniosek Czarnogóry o członkostwo w Unii Europejskiej złożony 15 grudnia 2008 r.,

– uwzględniając opinię Komisji z 9 listopada 2010 r. w sprawie wniosku Czarnogóry o członkostwo w Unii Europejskiej (COM(2010)0670), decyzję Rady Europejskiej z 17 grudnia 2010 r. o przyznaniu Czarnogórze statusu kraju kandydującego oraz decyzję Rady Europejskiej z 29 czerwca 2012 r. o otwarciu negocjacji akcesyjnych z Czarnogórą,

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1529 z 15 września 2021 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III)[2],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1449 z 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia Instrumentu Wsparcia Reform i Wzrostu Gospodarczego na Bałkanach Zachodnich[3],

– uwzględniając konkluzje prezydencji z posiedzenia Rady Europejskiej

---

1 Dz.U. L 108 z 29.4.2010, s. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2010/224/oj.
2 Dz.U. L 330 z 20.9.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 Dz.U. L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

w Salonikach w dniach 19–20 czerwca 2003 r.,

– uwzględniając deklaracje ze szczytów UE–Bałkany Zachodnie, które odbyły się odpowiednio w Sofii (Bułgaria), Zagrzebiu (Chorwacja) i Brdzie pri Kranju (Słowenia) w latach 2018, 2020 i 2021,

– uwzględniając spotkanie przywódców państw Bałkanów Zachodnich w sprawie planu wzrostu gospodarczego dla Bałkanów Zachodnich, które odbyło się 1 lipca 2025 r. w Skopje (Macedonia Północna),

– uwzględniając deklarację przyjętą 17 grudnia 2025 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie,

– uwzględniając konkluzje prezydencji dotyczące rozszerzenia z 16 grudnia 2025 r.,

– uwzględniając proces berliński zapoczątkowany 28 sierpnia 2014 r.,

– uwzględniając wnioski przewodniczącego ze szczytu w sprawie procesu berlińskiego, który odbył się 22 października 2025 r.,

– uwzględniając komunikat Komisji z 6 października 2020 r. pt. „Plan gospodarczo-inwestycyjny dla Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0641),

– uwzględniając komunikat Komisji z 8 listopada 2023 r. pt. „Nowy plan wzrostu gospodarczego dla Bałkanów Zachodnich” (COM(2023)0691),

– uwzględniając komunikat Komisji z 20 marca 2024 r. w sprawie reform poprzedzających rozszerzenie oraz przeglądów polityki (COM(2024)0146),

– uwzględniając komunikat Komisji z 8 lipca 2025 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2025 r. – Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej” (COM(2025)0900) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2025 r. – rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czarnogórze” (SWD(2025)0929),

– uwzględniając komunikat Komisji z 4 listopada 2025 r. pt. „Komunikat w sprawie polityki rozszerzenia UE w 2025 r.” (COM(2025)0690) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie za rok 2025 dotyczące Czarnogóry” (SWD(2025)0754),

– uwzględniając przeprowadzone przez Komisję przegląd i krajową ocenę programu reform gospodarczych Czarnogóry z 2 czerwca 2025 r. i wspólne wnioski z dialogu gospodarczo-finansowego z partnerami regionalnymi z 13 maja 2025 r.;

– uwzględniając wyniki konferencji akcesyjnych z Czarnogórą z 22 czerwca 2021 r., 13 grudnia 2021 r., 29 stycznia 2024 r., 26 czerwca 2024 r., 16 grudnia 2024 r., 27 czerwca 2025 r., 16 grudnia 2025 r., 26 stycznia 2026 r. i 17 marca 2026 r.,

– uwzględniając wyniki 11. posiedzenia Rady Stabilizacji i Stowarzyszenia UE–Czarnogóra z 14 lipca 2022 r.,

– uwzględniając unijny wykaz jurysdykcji niechętnych współpracy podatkowej,

– uwzględniając deklarację i zalecenia przyjęte na 23. i 24. posiedzeniu Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia UE–Czarnogóra, które odbyły się odpowiednio 2–3 kwietnia 2025 r. i 18–19 września 2025 r.,

– uwzględniając przystąpienie Czarnogóry do NATO 5 czerwca 2017 r.,

– uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Czarnogóry,

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A10-0143/2026),

A. mając na uwadze, że rozszerzenie jest kluczowym narzędziem polityki zagranicznej UE i strategiczną inwestycją w pokój, bezpieczeństwo i dobrobyt na kontynencie europejskim, zwłaszcza w kontekście zmieniającego się otoczenia geopolitycznego i zagrożeń bezpieczeństwa w Europie;

B. mając na uwadze, że każdy kraj kandydujący jest oceniany na podstawie własnych osiągnięć w wypełnianiu kryteriów kopenhaskich przy zastosowaniu rygorystycznych, ale sprawiedliwych zasad warunkowości i wymiernych wyników, zwłaszcza w dziedzinie praworządności i dostosowania do wartości UE oraz wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa;

C. mając na uwadze, że w 2008 r. Czarnogóra złożyła wniosek o członkostwo w UE; mając na uwadze, że w 2010 r. przyznano jej status kraju kandydującego; mając na uwadze, że w 2012 r. rozpoczęły się negocjacje; mając na uwadze, że rząd Czarnogóry zadeklarował ambitny zamiar, by została ona 28. państwem członkowskim UE do 2028 r.;

D. mając na uwadze, że Czarnogóra jest krajem kandydującym, który poczynił największe postępy na drodze do przystąpienia do UE; mając na uwadze, że Czarnogóra otworzyła wszystkie 33 rozdziały negocjacyjne, z których część została już zamknięta; mając na uwadze, że dalsze postępy zależą od trwałych wyników we wdrażaniu reform, zwłaszcza w zakresie rozdziałów 23 i 24;

E. mając na uwadze, że UE jest najbardziej zaufanym partnerem Czarnogóry i cieszy się zaufaniem 69 % obywateli tego kraju, co należy do najwyższych poziomów zaufania do UE w regionie; mając na uwadze, że zwiększa to zobowiązanie podmiotów politycznych do przeprowadzenia odpowiedzialnych, spójnych i skutecznych reform;

F. mając na uwadze, że stałe zaangażowanie polityczne zarówno krajów kandydujących, jak i UE ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania spójności, wiarygodności, przejrzystości i ogólnej skuteczności procesu rozszerzenia; mając na uwadze, że kwestie dwustronne powinny być rozwiązywane dwustronnie i nie powinny być wykorzystywane do blokowania lub dalszego upolitycznia procesu rozszerzenia;

G. mając na uwadze, że UE pozostaje głównym partnerem gospodarczym i finansowym Czarnogóry oraz jej największym partnerem handlowym; mając na uwadze, że sprawne funkcjonowanie przepływów handlowych i transportowych między Czarnogórą a UE ma zasadnicze znaczenie dla stabilności gospodarczej, odporności łańcucha dostaw i stopniowej integracji tego państwa z rynkiem wewnętrznym UE;

H. mając na uwadze, że stabilność Czarnogóry ma zasadnicze znaczenie dla bezpieczeństwa Bałkanów Zachodnich i UE; mając na uwadze, że zewnętrzne projekty polityczne, których celem jest wywieranie wpływu transgranicznego ze względu na przynależność etniczną lub religijną, mogą podważać suwerenność i porządek konstytucyjny krajów w regionie; mając na uwadze, że przyszłość Bałkanów Zachodnich leży w integracji europejskiej, a nie w konkurujących geopolitycznych sferach wpływów lub regionalnych powiązaniach o podłożu etnicznym;

I. mając na uwadze, że Czarnogóra jest nadal narażona na próby manipulowania przestrzenią informacyjną z zagranicy i od wewnątrz; mając na uwadze, że Komisja podkreśliła potrzebę zamknięcia przestrzeni dla obcych ingerencji i manipulacji informacjami, w tym dezinformacji, oraz wzmocnienia odporności społecznej; mając na uwadze, że Rosja stara się zwiększyć swoje wpływy na Bałkanach Zachodnich, w tym w Czarnogórze, przez strategiczne rozpowszechnianie narracji religijnych, kulturowych i narracji opartych na tzw. wartościach, mających na celu kształtowanie dyskursu publicznego i podważanie integracji euroatlantyckiej;

J. mając na uwadze, że mimo pewnych postępów instytucjonalnych korupcja i przestępczość zorganizowana nadal są obecne w kilku sektorach czarnogórskiej gospodarki i instytucjach publicznych;

K. mając na uwadze, że dostosowanie przepisów do dorobku prawnego UE w dziedzinie opodatkowania i dobrego zarządzania w kwestiach podatkowych pozostaje podstawą stabilności finansowej i zaufania w

związku z przystąpieniem do UE;

Zaangażowanie na rzecz przystąpienia do UE

1. z zadowoleniem przyjmuje stałe postępy Czarnogóry w zakresie reform związanych z UE, poparte szerokim zaangażowaniem politycznym i ambicją zakończenia negocjacji do końca 2026 r.; z zadowoleniem przyjmuje tymczasowe zamknięcie kolejnych sześciu rozdziałów negocjacyjnych w 2025 r. i czterech w 2026 r., co daje łącznie 16 rozdziałów; ponownie wyraża pełne poparcie dla przyszłego członkostwa tego kraju w UE; z zadowoleniem przyjmuje utworzenie w Radzie grupy roboczej ad hoc ds. opracowania traktatu akcesyjnego z Czarnogórą jako ważny i terminowy krok w kierunku przyspieszenia ostatniego etapu procesu przystąpienia Czarnogóry do UE i potwierdzenia zaangażowania UE na rzecz rozszerzenia;

2. potwierdza, że Czarnogóra pozostaje liderem procesu przystąpienia do UE, oraz podkreśla, że tempo i kolejność rozszerzenia muszą nadal zależeć od zasady indywidualnych osiągnięć; podkreśla, że postępy na drodze do członkostwa należy oceniać wyłącznie pod kątem obiektywnego spełnienia ustalonych kryteriów odniesienia; apeluje, aby trwałym wysiłkom na rzecz reform towarzyszyła równie wiarygodna, przewidywalna i terminowa perspektywa wejścia do UE; podkreśla, że integralność polityki rozszerzenia opiera się na spójności, sprawiedliwości i równym traktowaniu, tak by odzwierciedlać wykazany poziom gotowości każdego kraju kandydującego;

3. z zadowoleniem przyjmuje szerokie i konsekwentne poparcie społeczne obywateli Czarnogóry dla europejskiej drogi, którą podąża to państwo – zdecydowana większość obywateli wyraża zaufanie do przyszłości Czarnogóry w UE;

4. zachęca wszystkie podmioty polityczne do utrzymania koncentracji, utrzymania tempa pomyślnego zakończenia negocjacji akcesyjnych i wzmożenia wysiłków na rzecz przeprowadzenia niezbędnych reform; podkreśla potrzebę stabilności politycznej i konstruktywnej współpracy międzypartyjnej w tym zakresie; podkreśla, że rzeczywiste postępy zależą od skutecznego wdrożenia przyjętych reform oraz od trwałych i wymiernych wyników w dziedzinie praworządności, w tym od wydawania prawomocnych wyroków w sprawach dotyczących korupcji na wysokim szczeblu i przestępczości zorganizowanej; zachęca Czarnogórę do dalszych postępów we wdrażaniu końcowych kryteriów odniesienia, w szczególności w przypadku rozdziałów 23 i 24;

5. wzywa wszystkie władze państwowe do działania w duchu odpowiedzialności instytucjonalnej, tak aby różnice polityczne nie opóźniały przyjęcia i wdrożenia reform związanych z UE; podkreśla, że ochrona strategicznego celu, jakim jest członkostwo w UE, musi

pozostać wspólnym priorytetem krajowym nadrzędnym wobec kwestii partyjnych; wzywa parlament i rząd Czarnogóry, aby nie dopuściły do tego, by polityka tożsamości odwracała uwagę od programu unijnego lub utrudniała stosunki z sąsiadami Czarnogóry, dzięki czemu Czarnogóra będzie nadal zdecydowanie zmierzać do członkostwa w UE;

6. zachęca Czarnogórę, jako najbardziej zaawansowany kraj kandydujący, do dalszego odgrywania konstruktywnej i stabilizującej roli w regionie oraz do wykazania w drodze przywództwa, że suwerenność, tożsamość obywatelska i integracja europejska wzajemnie się wzmacniają;

7. z zadowoleniem przyjmuje stałe i pełne dostosowywanie się Czarnogóry do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE, w tym do unijnych środków ograniczających, w szczególności tych dotyczących rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, a także pryncypialne stanowisko Czarnogóry w Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz udział w unijnych misjach i operacjach zarządzania kryzysowego, a także w misjach NATO i innych międzynarodowych misjach wielostronnych, w tym w siłach morskich UE ATALANTA, misji pomocy wojskowej UE dla Ukrainy (EUMAM Ukraine) i siłach pokojowych w Kosowie; pochwala decyzję parlamentu Czarnogóry o zatwierdzeniu udziału tego kraju w misji EUMAM Ukraine; potwierdza, że konsekwentne dostosowywanie się Czarnogóry do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE, w tym do środków ograniczających wobec Rosji, jest kluczowym wskaźnikiem jej orientacji strategicznej; podkreśla, że musi to pozostać niezachwiane; podkreśla, że niezachwiane zaangażowanie przedstawicieli politycznych Czarnogóry na rzecz niezależnej państwowości oraz strategicznej orientacji europejskiej kraju pozostaje kluczowym kryterium politycznym obok kryteriów odniesienia dotyczących reform technicznych;

8. z zadowoleniem przyjmuje dialog UE–Czarnogóra na temat bezpieczeństwa i obrony, w tym zorganizowaną wymianę informacji na temat współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony, odporności na pojawiające się zagrożenia oraz współpracy w zakresie wsparcia dla Ukrainy;

9. z zadowoleniem przyjmuje decyzję parlamentu Czarnogóry o wysłaniu członków sił zbrojnych do udziału w misji EUMAM Ukraine, która wskazuje na wyraźne i niezachwiane dostosowanie do priorytetów bezpieczeństwa UE i NATO; przypomina, że Czarnogóra jest kluczowym sojusznikiem UE w regionie; z zadowoleniem przyjmuje decyzję rządu Czarnogóry o wypełnieniu zobowiązania do przeznaczania na obronę 2 % wydatków;

10. jest nadal poważnie zaniepokojony utrzymującymi się i nasilającymi się szkodliwymi obcymi ingerencjami, działaniami destabilizacyjnymi,

zagrożeniami hybrydowymi i kampaniami dezinformacyjnymi prowadzonymi przez podmioty z krajów trzecich w Czarnogórze, mającymi na celu osłabienie instytucji demokratycznych i spójności społecznej tego państwa oraz jego strategicznego ukierunkowania na członkostwo w UE i NATO; podkreśla, że taka ingerencja stanowi bezpośrednie wyzwanie dla praworządności, demokratycznych rządów i suwerenności narodowej; zwraca uwagę w szczególności na wrogie wpływy Chin, Rosji i Serbii;

11. z poważnym zaniepokojeniem odnotowuje doniesienia, że zwolennicy prezydenta Serbii Vučicia udali się do Tivatu 3 czerwca 2026 r., aby zdestabilizować Czarnogórę i zakłócić szczyt UE-Bałkany Zachodnie; zauważa ponadto, że niektóre z uczestniczących osób zostały wcześniej zidentyfikowane podczas mobilizacji prorządowej, były zaangażowane w wysiłki na rzecz stłumienia protestów studenckich w Serbii i miały na swoim koncie przestępstwa z użyciem przemocy lub wykroczenia; zdecydowanie potępia działania struktur powiązanych z serbską partią rządzącą mające na celu destabilizację Czarnogóry i osłabienie jej postępów na drodze do przystąpienia do UE;

12. apeluje o opracowanie dostosowanego do potrzeb wsparcia ze strony UE i NATO oraz o ich ściślejszą współpracę z Czarnogórą w celu ustanowienia bardziej zdecydowanych środków przeciwdziałania takim zagrożeniom hybrydowym, zagranicznym manipulacjom informacjami i ukrytemu finansowaniu politycznemu oraz w celu zwiększenia odporności społecznej i instytucjonalnej, w tym wzmocnienia cyberbezpieczeństwa, poprawy umiejętności korzystania z mediów na wszystkich poziomach kształcenia, zapewnienia odpowiedniego szkolenia nauczycieli i nowoczesnych materiałów dydaktycznych, wzmocnienia komunikacji strategicznej, poprawy zdolności do przeciwdziałania dezinformacji i zwiększenia przejrzystości własności mediów; zachęca Komisję do dopilnowania, aby Czarnogóra mogła w pełni korzystać z europejskiej tarczy demokracji; wzywa do wzmocnienia mechanizmów weryfikacji i uczciwości w czarnogórskich służbach bezpieczeństwa i wywiadu;

13. wyraża zaniepokojenie polityczną instrumentalizacją instytucji religijnych przez podmioty zewnętrzne; podkreśla, że organizacje religijne muszą działać w sposób przejrzysty i niezależny od obcych wpływów politycznych, z pełnym poszanowaniem ram konstytucyjnych i świeckich Czarnogóry;

14. wzywa UE i Czarnogórę do dalszego prowadzenia i znacznego wzmacniania ukierunkowanej komunikacji strategicznej na temat korzyści płynących z rozszerzenia i członkostwa w UE poprzez przyjęcie bardziej proaktywnego i dostosowanego do warunków lokalnych podejścia w ścisłej współpracy z instytucjami krajowymi i społeczeństwem obywatelskim; z zaniepokojeniem zauważa, że według ostatniego specjalnego badania Eurobarometr tylko 39 %

obywateli Czarnogóry uważa się za dobrze lub bardzo dobrze poinformowanych na temat UE;

15. z zadowoleniem przyjmuje aktywne zaangażowanie parlamentu Czarnogóry w prace Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia UE–Czarnogóra;

16. z zadowoleniem przyjmuje zorganizowanie forum obywatelskiego pt. „Obywatele w sercu rozszerzenia Unii Europejskiej”, które odbyło się w dniach 20–21 września 2025 r. w Podgoricy;

17. z zadowoleniem przyjmuje wybór miasta Nikšić na Europejską Stolicę Kultury 2030, a Podgoricy – na Europejską Stolicę Młodzieży 2028, co podkreśla ich rolę we wspieraniu zaangażowania młodzieży, innowacji, wymiany kulturalnej i bliższych więzi między Czarnogórą a UE;

Demokracja i praworządność

18. podkreśla znaczenie parlamentu Czarnogóry w procesie akcesyjnym i zaznacza jego kluczową rolę w zapewnianiu demokratycznej rozliczalności, nadzoru parlamentarnego i przejrzystości procesu legislacyjnego; zachęca do konstruktywnego dialogu i współpracy ponad politycznymi podziałami w celu przyjęcia wysokiej jakości przepisów, które rozwiązują problemy strukturalne lub znacząco przyczyniają się do ich rozwiązania oraz umożliwiają Czarnogórze poczynienie postępów na drodze do przystąpienia do UE; podkreśla, że ścisła współpraca między rządem a parlamentem Czarnogóry ma kluczowe znaczenie dla terminowego i skutecznego wdrożenia reform; podkreśla, że przyspieszenie procesu legislacyjnego nie powinno ograniczać konstruktywnej debaty parlamentarnej ani roli opozycji, i apeluje o zachowanie odpowiedniej równowagi między tempem reform a jakością kontroli ustawodawczej;

19. z zadowoleniem przyjmuje zmiany wprowadzone do czarnogórskiego prawa wyborczego, w szczególności dotyczące nadzoru nad finansami kampanii i mediami, uczciwości wyborów, parytetów płci na listach wyborczych oraz jednego dnia wyborów lokalnych; wzywa Czarnogórę do pełnego dostosowania się do standardów UE oraz do pełnego wdrożenia wszystkich zaleceń wydanych przez Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz Grupę Państw Przeciwko Korupcji, w szczególności dotyczących przejrzystości wydatków partii politycznych, w tym wykorzystania funduszy przeznaczonych dla organizacji kobiecych w partiach politycznych, internetowej reklamy politycznej, w tym ujawniania sponsorów i kryteriów targetowania, a także zapobiegania nadużywaniu zasobów państwowych, aktualizacji rejestru wyborców i zajęcia się kwestią rejestracji pobytu; przypomina, że należy tego dokonać w drodze przejrzystego i pluralistycznego procesu konsultacji z wszystkimi

odpowiednimi zainteresowanymi stronami; wzywa władze Czarnogóry, aby w okresie poprzedzającym wybory systematycznie chroniły środowisko informacji wyborczej przez ustanowienie kanałów szybkiej współpracy między administracją wyborczą, organem regulacyjnym ds. mediów i właściwymi organami w celu wykrywania skoordynowanej dezinformacji i nielegalnej ingerencji oraz reagowania na nie, przy pełnym poszanowaniu wolności wypowiedzi;

20. z zadowoleniem przyjmuje włączenie Czarnogóry do sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2025 r.;

21. apeluje o szybsze obsadzanie stanowisk sędziowskich przy wykorzystaniu przejrzystych procedur opartych na osiągnięciach, wolnych od wpływów politycznych oraz opartych na wiedzy fachowej i uczciwości, a także wolnych od opóźnień w czasie rozpatrywania spraw, w tym stanowisk w Trybunale Konstytucyjnym oraz w radach sędziowskich i prokuratorskich, w pełnej zgodności z wymogami dotyczącymi końcowych kryteriów odniesienia; podkreśla kluczową rolę w pełni funkcjonującego Sądu Konstytucyjnego dla stabilności porządku prawnego i ram wyborczych; jest poważnie zaniepokojony ciągłymi opóźnieniami w mianowaniu sędziego Trybunału Konstytucyjnego, co grozi osłabieniem pełnego funkcjonowania jednej z kluczowych instytucji ochrony praworządności i integracji z UE;

22. wzywa Czarnogórę, by dalej dostosowywała swoje ramy prawne do dorobku prawnego UE i norm europejskich dotyczących niezależności sądów, rozliczalności, bezstronności, uczciwości i profesjonalizmu oraz by wdrożyła zaległe zalecenia; apeluje o zwiększenie skuteczności systemu wymiaru sprawiedliwości, w tym o zmniejszenie zaległości, zwłaszcza w sprawach dotyczących korupcji i przestępczości zorganizowanej, co ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia zaufania publicznego i spełnienia warunków członkostwa w UE; przypomina, że końcowe kryteria odniesienia wymagają wykazania rezultatów w praktyce, w tym poprawy warunków pracy, wystarczającej liczby pracowników i skutecznego zarządzania sprawami, ponieważ utrzymujące się niedociągnięcia strukturalne nadal wpływają na skuteczność wymiaru sprawiedliwości; z zadowoleniem przyjmuje środki mające na celu zwiększenie atrakcyjności kariery sędziowskiej; wzywa do przyjęcia czarnogórskiej ustawy o wynagrodzeniach i innych prawach związanych z wykonywaniem funkcji sędziego i sędziego konstytucyjnego, aby zapewnić odpowiednie, stabilne i przewidywalne wynagrodzenia i warunki pracy sędziów i prokuratorów, które są podstawowymi gwarancjami ich niezależności i właściwego funkcjonowania systemu wymiaru sprawiedliwości;

23. zauważa, że eksperci społeczeństwa obywatelskiego wyrazili poważne obawy co do treści rządowego projektu zmian w Radzie

Prokuratorów, ponieważ nie wzmacniają one w znaczący sposób jej niezależności, a nawet mogą utrudniać zagwarantowanie prawdziwie niezależnego członkostwa w Radzie Prokuratorów; z zaniepokojeniem odnotowuje przyjęcie zmian do ustawy o sprawach wewnętrznych i ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Narodowego pomimo ostrej krytyki ze strony opozycji i społeczeństwa obywatelskiego; apeluje o przejrzyste procedury oraz rzeczywistą współpracę i konsultacje, w szczególności w sprawie wszystkich przepisów dotyczących procesu integracji z UE, z wszystkimi zainteresowanymi stronami, w tym opozycją, ekspertami prawnymi i Komisją;

24. zdecydowanie potępia częste naciski polityczne i publiczne na sędziów i prokuratorów oraz wzywa właściwe instytucje do szybkiej i skutecznej reakcji w celu ochrony ich niezależności i uczciwości;

25. apeluje o dalszą poprawę wyników w zakresie dochodzeń i ścigania w sprawach dotyczących korupcji na wysokim szczeblu, w tym konfiskaty mienia; wzywa Czarnogórę, by aktywniej prowadziła dochodzenia i ścigała sprawy dotyczące korupcji na wysokim szczeblu, a także by wzmocniła zdolności i wyniki organów sądowych i antykorupcyjnych; zauważa, że Agencja ds. Zapobiegania Korupcji nadal działa w warunkach luk w kierownictwie, ograniczonego personelu i niewystarczającej niezależności finansowej, co hamuje jej ogólny wpływ; apeluje o wprowadzenie środków w celu zapewnienia pełnej niezależności operacyjnej, finansowej i funkcjonalnej tej agencji zgodnie ze standardami europejskimi; apeluje o dalsze dostosowywanie przepisów do dorobku prawnego UE i norm UE w walce z korupcją oraz wzywa Czarnogórę do wdrożenia wszystkich zaległych zaleceń w tej dziedzinie;

26. apeluje o kompleksową politykę uczciwości w celu ochrony organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości przed korupcją i przestępczością zorganizowaną; apeluje o wzmocnienie mechanizmów odpowiedzialności dyscyplinarnej i etycznej oraz zwiększenie ich skuteczności, zwłaszcza w przypadkach niezadeklarowania aktywów, w celu zapewnienia znaczącej i skutecznej rozliczalności w praktyce; z zadowoleniem przyjmuje postępy w takich obszarach, jak przepisy dotyczące lobbingu, ochrona sygnalistów i przejrzystość zamówień publicznych, co pokazuje, że ukierunkowane i odpowiednio wdrożone reformy mogą przynieść wymierne rezultaty;

27. wzywa Czarnogórę do zwiększenia skuteczności ścigania i postępowań sądowych w sprawach dotyczących poważnej i zorganizowanej przestępczości, w celu osiągnięcia rzetelnych rezultatów w zakresie prawomocnych wyroków skazujących i konfiskaty mienia; zauważa, że w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy Czarnogóra poczyniła znaczne postępy w usprawnianiu swoich ram przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, a także we wdrażaniu sankcji UE;

28. z zadowoleniem przyjmuje obecną współpracę Czarnogóry z Fronteksem, Europolem, Eurojustem i Agencją Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania w zwalczaniu przestępczości transgranicznej, w tym handlu bronią, narkotykami i ludźmi, a także w zwalczaniu terroryzmu i ekstremizmu; podkreśla konieczność wzmocnienia współpracy w walce z przestępczością narkotykową;

29. ponownie wzywa Czarnogórę, by w pełni dostosowała swoją politykę wizową do polityki UE, zwłaszcza w odniesieniu do krajów stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa; odnotowuje decyzję rządu Czarnogóry o usunięciu kilku krajów z wykazu państw zwolnionych z obowiązku wizowego w 2025 r.; przypomina, że jest to wymóg dotyczący końcowego kryterium odniesienia dla rozdziału 24;

30. podkreśla znaczenie przejrzystej i odpowiedzialnej administracji publicznej, większych zdolności administracyjnych oraz profesjonalnej służby cywilnej opartej na osiągnięciach; zauważa z zaniepokojeniem, że dalsze zatrudnianie na dużą skalę w administracji publicznej, bez przejrzystych kryteriów i jasnej oceny potrzeb, podważa zasady rekrutacji i profesjonalizacji oparte na osiągnięciach; apeluje o dalsze odpolitycznianie mianowania wysokich rangą urzędników służby cywilnej oraz o wprowadzenie jasnych mechanizmów oceny opartych na wynikach oraz ciągłości wiedzy fachowej;

Podstawowe wolności i prawa człowieka

31. ubolewa, że mniejszości narodowe, wrażliwe grupy społeczne, w tym Romowie i Egipcjanie, osoby z niepełnosprawnościami i osoby LGBTIQ+, wciąż są w Czarnogórze narażone na dyskryminację, mowę nienawiści, zwłaszcza w internecie, i przestępstwa z nienawiści; z zadowoleniem przyjmuje niedawne przyjęcie ustawy o ochronie równości i o zakazie dyskryminacji; apeluje o bardziej zdecydowane stosowanie zasady równego traktowania społeczności etnicznych oraz zapewnienie wszystkim grupom etnicznym, religijnym i społecznym równych praw i szans oraz możliwości pełnego i skutecznego uczestniczenia w życiu społecznym, politycznym i gospodarczym; uznaje, że ochrona praw mniejszości ma zasadnicze znaczenie dla wspierania spójności społecznej, demokratycznych rządów i poszanowania wartości europejskich; wzywa Czarnogórę do przyjęcia i egzekwowania kompleksowych przepisów i strategii politycznych, które będą zapobiegały dyskryminacji i promowały inkluzywność;

32. wzywa Czarnogórę do pełnego wdrożenia ustawy o zarejestrowanych związkach partnerskich;

33. wzywa Czarnogórę do wdrożenia strategii deinstytucjonalizacji na rzecz osób z niepełnosprawnościami, a także silnego systemu ochrony dzieci opartego na opiece środowiskowej;

34. uznaje wieloetniczny charakter społeczeństwa Czarnogóry i wzywa do większego poszanowania wszystkich języków, tradycji i dziedzictwa kulturowego społeczności lokalnych i mniejszości narodowych; wzywa Czarnogórę, by zwiększyła starania na rzecz niedyskryminacyjnego posługiwania się językami mniejszości w szkolnictwie i specjalnej przestrzeni medialnej w mediach państwowych i lokalnych; wzywa do poszanowania wieloetnicznej tożsamości Zatoki Kotorskiej, w szczególności przez uznanie dziedzictwa kulturowego społeczności chorwackiej; wyraża głębokie zaniepokojenie prowadzonymi na masową skalę pracami budowlanymi na obszarze UNESCO w Zatoce Kotorskiej, które mają wpływ na zachowanie dziedzictwa i ochronę obszaru przyrodniczego, oraz wzywa do sfinalizowania ochrony prawnej parku Miločer;

35. zwraca uwagę na potrzebę delikatnego i pluralistycznego prowadzenia dyskusji związanych z tożsamością w celu zapobiegania polaryzacji i budowania szerokiego konsensusu w kwestiach o kluczowym znaczeniu dla tożsamości, niezależności i suwerenności europejskiej drogi Czarnogóry; ponownie wyraża zaniepokojenie próbami zmiany ustawy o obywatelstwie Czarnogóry w parlamencie tego kraju w celu umożliwienia nabywania podwójnego obywatelstwa, co może mieć poważne i długoterminowe konsekwencje dla procesu decyzyjnego i tożsamości tego kraju; zachęca władze do kontynuowania konsultacji i koordynacji z UE w sprawie wszelkich ewentualnych zmian w prawodawstwie, aby zapewnić jego pełną zgodność z dorobkiem prawnym UE i normami międzynarodowymi oraz poszanowanie praw podstawowych;

36. zdecydowanie potępia wszelkie nawoływanie do nienawiści, w tym w internecie, i przestępstwa z nienawiści; z zadowoleniem przyjmuje wzrost liczby postępowań karnych za rasizm i nawoływanie do nienawiści, ale wyraża zaniepokojenie niewystarczającymi działaniami przeciwko wystąpieniom, publicznym oświadczeniom lub aktom symbolicznym, w których gloryfikuje się zbrodniarzy wojennych lub rewiduje fakty historyczne; zachęca Czarnogórę, by nasiliła instytucjonalną reakcję na nawoływanie do nienawiści, zapewniła skuteczność dochodzenia i ścigania oraz w pełni dostosowała się do dorobku prawnego UE;

37. wzywa Czarnogórę do zapewnienia skutecznego stosowania ram dotyczących praw podstawowych, w tym zapewnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości i ochrony osób wymagających szczególnego traktowania, oraz do wdrożenia wszystkich zaleceń międzynarodowych organów monitorujących;

38. podkreśla potrzebę przeciwdziałania dyskryminacji kobiet, w szczególności należących do mniejszości; wyraża zaniepokojenie z powodu dziecięcych małżeństw, które w nieproporcjonalnym stopniu dotykają dziewczęta ze społeczności romskich i egipskich w Czarnogórze; ubolewa nad powszechnym charakterem przemocy ze

względu na płeć i obwiniania ofiar, a także nawoływania do nienawiści ze względu na płeć i dezinformacji – w tym w internecie – zwłaszcza wobec kobiet w życiu publicznym i politycznym; wzywa Czarnogórę do odpowiedniego finansowania, koordynowania i wdrażania ram działań na rzecz równości płci oraz do przyznania na nie odpowiednich zasobów; wzywa odpowiednie władze do zachowania większej czujności i ustanowienia systemów wsparcia dla ofiar przemocy ze względu na płeć i przemocy domowej; apeluje o lepsze gromadzenie danych na temat przemocy domowej i przemocy ze względu na płeć, a także na temat dochodów i wynagrodzeń, zdrowia i zabezpieczenia społecznego; wzywa władze Czarnogóry do zapewnienia większego udziału kobiet w życiu politycznym:

39. odnotowuje czarnogórską politykę zerowej tolerancji wobec przemocy pod adresem dziennikarzy oraz potępia zastraszanie i wszelkie przypadki poważnych ataków słownych ze strony urzędników publicznych i partii politycznych na media i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności kobiety pracujące w mediach i obrończynie praw człowieka; wyraża zaniepokojenie wykorzystywaniem nieformalnych wezwań i przesłuchań przeciwko dziennikarzom, felietonistom i podmiotom społeczeństwa obywatelskiego w związku z krytykowaniem urzędników publicznych; apeluje o szybkie i skuteczne egzekwowanie prawa oraz o skuteczną ochronę sądową, priorytetowe traktowanie prowadzenia dochodzeń oraz pełne i skuteczne monitorowanie nierozstrzygniętych spraw, takich jak zabójstwo Duško Jovanovića, a także o nakładanie odstraszających sankcji; zauważa, że w czarnogórskim systemie prawnym brakuje konkretnej definicji strategicznych powództw zmierzających do stłumienia debaty publicznej lub przyspieszonej procedury ich identyfikacji i oddalania, oraz wzywa do ustanowienia takich mechanizmów;

40. podkreśla kluczową rolę wolnych i pluralistycznych mediów jako fundamentu demokratycznego społeczeństwa; przypomina, że zapewnienie niezależności nadawcy publicznego i organu regulacyjnego ds. mediów pozostaje kryterium odniesienia określonym w rozdziale 23; podkreśla, jak ważne jest zapewnienie pełnej przejrzystości własności mediów i przejrzystości finansowania, w tym w odniesieniu do mediów internetowych; z zadowoleniem przyjmuje niedawne mianowanie członków Rady Agencji ds. Audiowizualnych Usług Medialnych i podkreśla, że musi ona działać niezależnie, bez ingerencji politycznej; wyraża zaniepokojenie ciągłymi naciskami politycznymi na nadawcę publicznego i wzywa władze do poszanowania postępowań sądowych, przywrócenia legalności, a także do zagwarantowania instytucjonalnej i redakcyjnej niezależności nadawcy; wzywa Czarnogórę, aby dostosowała przepisy dotyczące mediów do europejskiego aktu o

wolności mediów[4] oraz aby zwiększyła odporność na obce wpływy i dezinformację; apeluje o pełną przejrzystość struktur własności mediów i zagranicznych źródeł finansowania, zwłaszcza gdy są one powiązane z podmiotami politycznymi lub zagranicznymi interesami państwowymi, tak by zapobiec ukrytemu wpływowi zewnętrznemu na dyskurs publiczny Czarnogóry;

41. z zadowoleniem odnotowuje dynamiczne i konstruktywne społeczeństwo obywatelskie Czarnogóry, które w procesie reform odgrywa istotną i pozytywną rolę; apeluje o znaczące zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w kształtowanie polityki, w tym przez zapewnienie bardziej systematycznego zaangażowania i terminowego dostępu do odpowiednich informacji; wzywa władze do dopilnowania, aby prawodawstwo związane z przystąpieniem do UE nie obchodziło wymogów konsultacji publicznych i ustalonych standardów partycypacyjnego sprawowania rządów; wzywa do wznowienia, po długiej przerwie, prac Rady Współpracy między rządem a organizacjami pozarządowymi w celu budowania relacji opartych na współpracy i rzeczywistego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w przejrzysty proces legislacyjny już na wczesnym etapie;

42. wzywa Czarnogórę do pełnego wdrożenia wszystkich zaleceń Europejskiego Komitetu do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu; z zaniepokojeniem odnotowuje rosnącą liczbę skarg dotyczących tortur i wymuszania zeznań, zaległości w rozpatrywaniu spraw oraz ograniczonego stosowania gwarancji, takich jak audiowizualny zapis przesłuchań; ubolewa nad niespójnymi zawieszeniami i działaniami dyscyplinarnymi, a także łagodnymi sankcjami w przypadkach złego traktowania przez policję oraz wzywa do szybkich, skutecznych i bezstronnych dochodzeń;

Pojednanie i stosunki dobrosąsiedzkie

43. z zadowoleniem przyjmuje zorganizowanie przez Czarnogórę 5 czerwca 2026 r. w Tivacie szczytu UE–Bałkany Zachodnie, który stanowi ważną platformę służącą zacieśnieniu współpracy regionalnej, realizacji programu akcesyjnego, zwiększeniu integracji gospodarczej i sprostaniu wspólnym wyzwaniom;

44. podkreśla kluczową rolę stosunków dobrosąsiedzkich i współpracy regionalnej w procesie rozszerzenia; przypomina, że stosunki dobrosąsiedzkie są jednym z kluczowych kryteriów oceny postępów w procesie akcesyjnym Czarnogóry zgodnie z ramami negocjacyjnymi

---

[4] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1083 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnych ram dla usług medialnych na rynku wewnętrznym i zmiany dyrektywy 2010/13/UE (europejski akt o wolności mediów), Dz.U. L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

UE; apeluje o konstruktywne rozwiązania – w duchu wzajemnego szacunku – nierozstrzygniętych kwestii dwustronnych, przy czym priorytetem powinny być interesy obywateli; przypomina, że należy unikać wykorzystywania nierozwiązanych sporów dwustronnych i regionalnych do blokowania procesu akcesyjnego krajów kandydujących; z zadowoleniem przyjmuje dwustronne konsultacje między Chorwacją a Czarnogórą jako konstruktywny mechanizm rozwiązywania nierozstrzygniętych kwestii i wzmacniania zaufania;

45. wyraża uznanie dla Czarnogóry za stałe postępy w rozpatrywaniu na szczeblu krajowym spraw dotyczących zbrodni wojennych; zauważa jednak, że od czerwca 2024 r. Prokuratura Specjalna nie wszczęła żadnych nowych dochodzeń ani nie wniosła aktów oskarżenia w sprawach dotyczących zbrodni wojennych oraz że nie poczyniono żadnych postępów w zakresie odpowiedzialności za wydawanie rozkazów; podkreśla potrzebę wzmożenia wysiłków i dalszego osiągania wiarygodnych i trwałych wyników w zakresie skutecznych dochodzeń, ścigania i osądzania spraw dotyczących zbrodni wojennych, w tym spraw dotyczących osób na wysokim szczeblu, zgodnie z prawem międzynarodowym i standardami międzynarodowymi; podkreśla w tym kontekście znaczenie dostępu do archiwów;

46. zachęca Czarnogórę, by dalej stosowała proaktywne podejście do zapewnienia ofiarom dostępu do wymiaru sprawiedliwości i skutecznych odszkodowań, w tym wsparcia instytucjonalnego, a także do zapewnienia odpowiedniego i sprawiedliwego odszkodowania wszystkim osobom, które były jeńcami wojennymi w obozach w Czarnogórze w latach 90. XX wieku; z zadowoleniem przyjmuje współpracę regionalną w tych kwestiach i wzywa do pełnej współpracy w regionie i z państwami członkowskimi UE, w tym do wymiany dowodów i wyjaśnienia losu osób zaginionych; z zadowoleniem przyjmuje aresztowanie w Czarnogórze, na wniosek Chorwacji, osoby skazanej zaocznie za zbrodnie wojenne przeciwko jeńcom wojennym oraz pochwala współpracę między właściwymi organami obu państw w tej sprawie;

47. ponownie wyraża zaniepokojenie przejawami rewizjonizmu politycznego ze strony niektórych podmiotów politycznych, które podważają rozliczalność i pogłębiają podziały społeczne; zdecydowanie potępia wszelką gloryfikację zbrodniarzy wojennych i publiczne negowanie zbrodni wojennych;

48. wyraża zaniepokojenie koncepcjami i narracjami politycznymi w regionie opowiadającymi się za transgranicznym zjednoczeniem lub koordynacją opartą na tożsamości etnicznej, w tym koncepcją „serbskiego świata”, które kwestionują suwerenność i integralność terytorialną państw sąsiadujących; wzywa wszystkie podmioty regionalne do poszanowania niepodległości Czarnogóry i do powstrzymania się od ingerencji w jej sprawy wewnętrzne;

podkreśla, że takie narracje są niezgodne z zasadami stosunków dobrosąsiedzkich i procesu przystąpienia do UE; podkreśla, że przyszłość Bałkanów Zachodnich leży w integracji z UE, a nie w konkurujących geopolitycznych sferach wpływów;

49. ponawia swój apel o otwarcie archiwów dotyczących republik byłej Jugosławii oraz o udostępnienie akt byłych jugosłowiańskich tajnych służb i służby kontrwywiadowczej Jugosłowiańskiej Armii Ludowej, aby umożliwić dokładne zbadanie zbrodni z czasów komunistycznych i zajęcie się nimi;

50. wzywa do rozwiązania nierozstrzygniętych kwestii dotyczących nieruchomości; podkreśla, że rozwiązanie nierozstrzygniętych kwestii dotyczących praw własności, w tym zwrotu mienia, ma zasadnicze znaczenie dla wypełnienia przez Czarnogórę zobowiązań wynikających z rozdziału 23 i pozostaje kluczowym punktem odniesienia dla zakończenia negocjacji w sprawie praw podstawowych;

Reformy społeczno-gospodarcze

51. z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie Czarnogóry w realizację unijnego planu wzrostu gospodarczego dla Bałkanów Zachodnich; pochwala postępy w realizacji programu reform, w ramach którego wypłacono już 18 mln EUR, i zachęca do jego dalszego wdrażania; podkreśla znaczenie wymiernych i trwałych wyników we wdrażaniu reform, zwłaszcza w dziedzinie praworządności i zarządzania finansami publicznymi;

52. w dalszym ciągu zachęca Czarnogórę do pełnego i skutecznego wykorzystania wszystkich przyznanych jej funduszy UE, w tym poprzez poprawę zdolności administracyjnych, przyspieszenie programowania i kontraktowania oraz poprawę koordynacji; podkreśla znaczenie szerokiego i znaczącego zaangażowania zainteresowanych stron, w tym władz lokalnych, stowarzyszeń przedsiębiorców, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego, na wszystkich etapach, w tym w opracowywanie środków reformatorskich, realizację projektów i monitorowanie wyników; przypomina o warunkowości wsparcia finansowego UE, zgodnie z którą finansowanie zależy od poczynienia wymiernych postępów w zakresie reform i poszanowania praworządności;

53. z zadowoleniem przyjmuje operacyjny udział Czarnogóry w jednolitym obszarze płatności w euro (SEPA), stanowiący kluczowy krok w kierunku głębszej integracji finansowej z UE i obniżenia kosztów transakcji dla obywateli i przedsiębiorstw; odnotowuje wstępne ustalenia wskazujące na znaczne oszczędności w kosztach transakcji od czasu uruchomienia SEPA w październiku 2025 r.;

54. z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący rozpoczęcia negocjacji z partnerami z Bałkanów Zachodnich, w tym z

Czarnogórą, w celu rozszerzenia unijnego systemu znoszącego opłaty roamingowe, co umożliwi obywatelom i przedsiębiorstwom korzystanie z niezakłóconej łączności mobilnej po stawkach krajowych w całej UE i na Bałkanach Zachodnich, wspierając kontakty międzyludzkie, zacieśniając więzi gospodarcze, wspierając wymianę edukacyjną i ułatwiając turystykę; podkreśla, że inicjatywa ta stanowi konkretny krok w kierunku głębszej integracji przedakcesyjnej, wspiera transgraniczne więzi społeczne i gospodarcze oraz przynosi wymierne korzyści obywatelom na długo przed pełnym członkostwem w UE; z zadowoleniem przyjmuje upoważnienie Rady do rozpoczęcia negocjacji w sprawie rozszerzenia unijnego systemu znoszącego opłaty roamingowe na partnerów z Bałkanów Zachodnich i wzywa do terminowego zawarcia umów dwustronnych z tymi partnerami;

55. odnotowuje wzrost gospodarczy Czarnogóry i apeluje do niej o dalszą dyscyplinę budżetową, reformy strukturalne, lepsze zarządzanie oraz wprowadzenie środków w celu pobudzenia konkurencyjności, wzrostu sektora prywatnego i inwestycji zagranicznych oraz rozwoju społecznego i gospodarczego; zachęca Czarnogórę do dostosowania polityki celnej, społecznej i podatkowej do standardów UE, w tym przejrzystości i skutecznej wymiany informacji podatkowych, aby poczynić postępy w ramach rozdziału 16; wzywa Czarnogórę do dostosowania się do unijnych ram monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych, zwłaszcza w sektorach strategicznych, takich jak energetyka, telekomunikacja, infrastruktura krytyczna i media, aby zapobiegać strategicznym zależnościom oraz chronić infrastrukturę krytyczną i kluczowe sektory gospodarki; z zadowoleniem przyjmuje pierwszą konferencję inwestycyjną UE–Czarnogóra będącą wyraźnym sygnałem zacieśnienia więzi gospodarczych;

56. wzywa Czarnogórę do przyspieszenia cyfryzacji usług publicznych i poprawy szkolenia zawodowego związanego z biznesem; podkreśla, że należy zapewnić ochronę danych osobowych i wrażliwych obywateli we wszystkich systemach; z zadowoleniem przyjmuje apele o włączenie wszystkich krajów Bałkanów Zachodnich do jednolitego rynku cyfrowego UE przed przystąpieniem do UE;

57. wzywa Czarnogórę, by nasiliła walkę z korupcją w zamówieniach publicznych poprzez wzmocnienie ram prawnych i poprawę wykrywania nieprawidłowości, a także zadbała o to, aby wszystkie umowy międzyrządowe były w pełni zgodne z przepisami i zasadami UE;

Energia, środowisko i łączność

58. wzywa Czarnogórę do wzmożenia wysiłków na rzecz zrównoważonej i ekologicznej transformacji oraz do ostatecznego przyjęcia i wdrożenia krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu; podkreśla

znaczenie bezpieczeństwa energetycznego, dywersyfikacji dostaw, zmniejszenia strategicznych zależności od podmiotów zewnętrznych oraz i pełnej integracji z regionalnym i europejskim rynkiem energii; apeluje o pełne dostosowanie do pakietu dotyczącego integracji energii elektrycznej oraz o bardziej zdecydowane środki w zakresie efektywności energetycznej; apeluje o dostosowanie do unijnych standardów bezpieczeństwa dostaw i przejrzystych procedur udzielania zamówień;

59. wzywa Czarnogórę do zwiększenia wysiłków na rzecz spełnienia końcowych kryteriów odniesienia dla rozdziału 27 oraz do przyspieszenia dostosowania do dorobku prawnego UE w dziedzinie środowiska i skutecznego wdrożenia go we wszystkich odpowiednich sektorach, w tym w odniesieniu do jakości powietrza, wody, ochrony przyrody, gospodarowania odpadami, zanieczyszczeń przemysłowych i zmiany klimatu, a także do przyjęcia strategii i planów działania w zakresie jakości powietrza i ochrony przyrody oraz lokalnych planów gospodarowania odpadami; wyraża zadowolenie z przystąpienia Czarnogóry do unijnego programu LIFE; wzywa wszystkie strony do osiągnięcia porozumienia w sprawie oczyszczalni ścieków w gminie Zeta w sposób uwzględniający zarówno potrzebę budowy oczyszczalni, jak i obawy miejscowej ludności;

60. wzywa Czarnogórę do ochrony obszarów o wysokiej wartości pod względem różnorodności biologicznej, w tym obszarów sieci Emerald i obszarów objętych przyszłą siecią Natura 2000, zapewniając ich ochronę prawną i dostosowanie do odpowiednich dyrektyw UE; wzywa Czarnogórę, by znacznie przyspieszyła tworzenie i wdrożenie sieci Natura 2000 w pełnej zgodności z dorobkiem prawnym UE oraz by dopilnowała, aby określanie i wyznaczanie obszarów chronionych oraz zarządzanie nimi opierały się na kryteriach naukowych i przejrzystych procesach konsultacji publicznych; wzywa do bardziej zdecydowanego egzekwowania przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt;

61. wzywa Czarnogórę do zwiększenia zdolności administracyjnych i kontrolnych na szczeblu krajowym i lokalnym oraz do poprawy koordynacji międzyinstytucjonalnej i podejmowania decyzji w sprawie projektów infrastrukturalnych, w tym do ustanowienia skutecznej koordynacji między strategicznymi ocenami oddziaływania na środowisko, ocenami oddziaływania na środowisko i odpowiednimi procedurami oceny; zachęca Czarnogórę, by przestawiła swoją politykę transportową na zrównoważoną i inteligentną mobilność;

62. podkreśla znaczenie transportu regionalnego i połączeń energetycznych jako kluczowego elementu rozwoju gospodarczego i stabilności na Bałkanach Zachodnich oraz apeluje o realizację projektów pogłębiających integrację z państwami członkowskimi UE; jest zaniepokojony niedawnymi blokadami na przejściach

granicznych do strefy Schengen przez zawodowych kierowców z krajów Bałkanów Zachodnich w związku z wdrażaniem unijnego systemu wjazdu/wyjazdu od października 2025 r.; podkreśla, że przedłużające się zakłócenia mogą negatywnie wpłynąć na łańcuchy dostaw, przepływy handlowe i stosunki gospodarcze między UE a Czarnogórą; wzywa Komisję, aby w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi oceniła możliwe pragmatyczne i prawnie uzasadnione rozwiązania, które równoważą realia operacyjne w sektorze transportu z potrzebą zachowania integralności dorobku Schengen, zapewniając odpowiednie zabezpieczenia i zapobiegając wszelkim nadużyciom;

°

° °

63. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawicielce Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz rządom i parlamentom państw członkowskich, a także do przetłumaczenia jej na język czarnogórski i przekazania prezydentowi, rządowi i parlamentowi Czarnogóry.